

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň JUDr. Barbary Pořízkové a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci **žalobkyně: S. K.,** zast. JUDr. Martinou Hrbatovou, advokátkou se sídlem Karlov 6, Prostějov, proti **žalovanému: Krajský úřad Olomouckého kraje**, odbor dopravy a silničního hospodářství, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2008, sp. zn. KÚOK/7699/2008/ODSH-SD/626, č. j. KUOK/1699/2008, ve věci přestupku, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 12. 2010, č. j. 58 Ca 9/2008 - 62,

takto:

I. Výrok č. II rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 12. 2010, č. j. 58 Ca 9/2008 - 62, **se zrušuje** a věc **se vrací** v tomto rozsahu tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Kasační stížnost do výroku č. I rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 12. 2010, č. j. 58 Ca 9/2008 - 62, **se zamítá.**

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla ve výroku I. jako nedůvodná dle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 2. 2008, č. j. KUOK/1699/2008. Výrokem II. napadeného rozsudku bylo krajským soudem

rozhodnuto o povinnosti žalobkyně zaplatit žalovanému na nákladech řízení částku 9 548 Kč, a to do 30 dnů ode dne právní moci rozsudku.

Žalovaný ve shora uvedeném rozhodnutí napadeném žalobou zamítl odvolání stěžovatelky a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Přerova ze dne 11. 12. 2007, č. j. 2007/11756/DOP, kterým byla stěžovatelka uznána vinnou ze spáchání přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích"), kterého se dopustila porušením ustanovení § 4 písm. a) a § 17 odst. 5 písm. b) a d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, za což jí byla uložena pokuta ve výši 7 000 Kč a zákaz činnosti řízení všech motorových vozidel na dobu 8 měsíců, počínaje dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Uvedeného přestupku se měla stěžovatelka dopustit tím, že dne 3. 5. 2007 kolem 17.10 hodin řídila motocykl tov. zn. Suzuki GS 500E, se kterým jela v Přerově po ulici Palackého v úseku jednosměrné ulice, přičemž před přechodem pro chodce, u samoobsluhy naproti pasáži, předjížděla tvořící se kolonu vozidel. Následně došlo ke střetu s vozidlem Škoda Fabia, jehož řidička odbočovala vlevo na parkoviště mezi školami. Došlo ke střetu pravé přední části motocyklu a levé přední části Fabie a pádu řidičky motocyklu. Na vozidlech vznikla hmotná škoda orientačně vyčíslená cca na 60 000 Kč. Při nehodě ke zranění osob nedošlo a alkohol byl u obou účastníků nehody vyloučen dechovou zkouškou (Dräger).

Krajský soud rozhodoval napadeným rozsudkem ve věci již podruhé. Jeho první rozhodnutí, kterým zrušil shora uvedené rozhodnutí žalovaného, bylo ke kasační stížnosti žalovaného zrušeno rozsudkem zdejšího soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 9 As 77/2008 – 50 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou též dostupná na www.nssoud.cz), a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení.

V následujícím rozhodnutí, tedy nyní posuzovaném, kterým byla žaloba zamítnuta, krajský soud po obsáhlé rekapitulaci spisového materiálu a příslušných právních předpisů uvedl, že dospěl k závěru, že dalšího dokazování není v dané věci třeba. Po zhodnocení provedených důkazů má krajský soud za prokázané, že stěžovatelka se dopustila přestupkového jednání, které je výše vymezeno. Předmětem posouzení bylo jednání stěžovatelky – jízda mimo kolonu vozidel, které krajský soud vyhodnotil jako nedovolené předjíždění. Na tom nic nemění skutečnost, že těsně poté došlo k dopravní nehodě. Protiprávním jednáním stěžovatelka porušila ustanovení § 4 písm. a) a ustanovení § 17 odst. 5 písm. b) a d) zákona o silničním provozu a naplnila tak skutkovou podstatu přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. zákona o přestupcích.

Rozhodnutí žalovaného je v souladu se zákonem, žalovaný posoudil věc správně po stránce skutkové i právní a na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu. Žalovaný se vypořádal s námitkami stěžovatelky, své rozhodnutí náležitě zdůvodnil a i uloženou sankci považuje krajský soud za přiměřenou.

Ve vztahu k výroku o nákladech řízení krajský soud konstatoval, že ve svém prvním rozhodnutí, tj. rozsudku ze dne 6. 6. 2008, č. j. 58 Ca 9/2008 – 21, kterým vyhověl návrhu stěžovatelky na zrušení rozhodnutí žalovaného, uložil žalovanému uhradit stěžovatelce k rukám její právní zástupkyně částku 9548 Kč. Vzhledem k tomu, že tento rozsudek byl zrušen Nejvyšším správním soudem a následně krajský soud žalobu stěžovatelky zamítl, rozhodl krajský soud tak, že uložil stěžovatelce hradit žalovanému totožnou částku, tj. 9548 Kč, a to ve lhůtě 30ti dnů ode dne právní moci rozhodnutí.

Proti oběma výrokům rozsudku krajského soudu brojí stěžovatelka kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a namítá tak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení a vady řízení před správním orgánem, pro které měl krajský soud jeho rozhodnutí zrušit.

Krajský soud byl Nejvyšším správním soudem zavázán, aby vyhodnotil, zda šlo v daném případě o nedovolené předjíždění a o tom znovu rozhodl. Krajský soud dospěl k závěrům vyjádřeným v napadeném rozsudku bez dalšího dokazování, kdy pouze konstatoval rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 9 As 77/2008 – 50. Rozhodoval-li správní orgán o přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. zákona o přestupcích, pak skutková věta neodpovídá příslušné právní úpravě, kdy z ní jednoznačně vyplývá, že k přestupku mělo dojít střetem s vozidlem Škoda Fabia. Ze znaleckého posudku Ing. M. plyne, že příčinou střetu bylo právě chování řidičky vozidla Škoda Fabia.

Dále stěžovatelka namítá, že krajský soud nevyhodnotil její chování před střetem vozidel, jak je naznačeno v rozsudku Nejvyššího správního soudu, a rozhodl tak na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu.

Za zcela nezákonné považuje stěžovatelka rozhodnutí krajského soudu týkající se nákladů řízení. Částka 9548 Kč jí nebyla žalovaným zaplacena s poukazem na to, že byla žalovaným podána kasační stížnost. Krajský soud stěžovatelce uložil zaplatit (vrátit) žalovanému náklady řízení, které jí však ze strany žalovaného nikdy nebyly uhrazeny, a proto rozhodl v rozporu se skutkovým stavem. Žalovanému náklady řízení nevznikly.

Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je řádně zastoupena. Kasační soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci zde uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že skutková věta v rozhodnutí neodpovídá kvalifikaci přestupku dle § 22 odst. 1 písm. f) bod 7. zákona o přestupcích, neboť z ní jednoznačně plyne, že k naplnění přestupku mělo dojít střetem vozidel zaviněným, dle znaleckého posudku, řidičkou Škody Fabia.

Nejvyšší správní soud tuto námitku, vznesenou stěžovatelkou až v kasační stížnosti, vyhodnotil jako nepřípustné nóvum ve smyslu ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Tato námitka, jak lze ověřit ze soudního spisu, byla totiž stěžovatelkou uplatněna poprvé až v kasační stížnosti, tedy až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu. Nejvyšší správní soud k ní proto v souladu se zákonnou úpravou nepřihlíží.

Nad rámec rozhodovacích důvodů lze uvést, že skutečnost, že správní orgán prvního stupně doplnil do skutkové věty konstatování, že v důsledku protiprávního jednání stěžovatelky došlo k dopravní nehodě a tuto specifikoval, nemůže mít na zákonnost rozhodnutí vliv. Takto koncipovaná výroková část rozhodnutí, která koresponduje s jeho odůvodněním, obstojí i ve světle judikatury rozšířeného senátu zdejšího soudu, který v rozsudku ze dne 15. 1. 2008, č. j. 2 As 34/2006 – 73, uvedl, že výrok rozhodnutí musí obsahovat popis skutku uvedením místa času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedení jiných skutečností, kterých je třeba k tomu, aby nemohl být zaměněn s jiným. Dále rovněž konstatoval, že k vadám výroku rozhodnutí správního orgánu se přihlíží pouze k včas uplatněné námitce účastníka.

Ani další námitka stěžovatelky týkající se postupu krajského soudu a jeho vázaností předcházejícím rozhodnutím kasačního soudu není důvodná. Stěžovatelka namítá, že krajský soud nevyhodnotil její chování před střetem vozidel, jak jej zavázal Nejvyšší správní soud.

Rozsudkem ze dne 6. 8. 2009, č. j. 9 As 77/2008 – 50, zavázal Nejvyšší správní soud krajský soud, aby se zabýval tím, zda jednáním stěžovatelky došlo k naplnění citovaných ustanovení zákona o silničním provozu – tedy zda bylo prokázáno, že došlo k porušení ustanovení § 4 písm. a) a § 17 odst. 5 písm. b) a d)

zákona o silničním provozu. Vytkl mu, že se ve svém prvním rozhodnutí zabýval skutkovým stavem ve vztahu k dopravní nehodě, která následovala po jednání stěžovatelky, které tvoří podstatu celé kauzy. Uvedl, že *předmětem posouzení v projednávané věci bylo jednání ad (ii), tedy jízda žalobkyně mimo kolonu – vyhodnocená jako nedovolené předjíždění, protože se nemohla zařadit před vozidla, která hodlala předjet, a protože se tak stalo bezprostředně před přechodem pro chodce. V těchto intencích se proto také musí ubírat další úvahy krajského soudu, které svým hodnocením nechce a ani nemůže Nejvyšší správní soud předjímat* ... Rovněž bylo zdůrazněno, že k dopravní nehodě došlo souběhem dvou jednání, a to (i) odbočením vlevo řidičkou Škoda Fabie a (ii) jízdy stěžovatelkou mimo kolonu vozidel.

Krajský soud v napadeném rozsudku provedl důkaz spisy správních orgánů a dospěl k závěru, že není třeba dalšího dokazování, neboť skutkový stav byl již zjištěn dostatečně. S tímto hodnocením krajského soudu se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Ze spisového materiálu lze ověřit, že ve vztahu k posuzovanému skutku, tj. jednání stěžovatelky jako řidičky motocyklu, byl skutkový stav zjištěn dostatečně. Navíc je třeba zdůraznit, že ani stěžovatelka nepopírá, že by kolonu pomalu jedoucích vozidel v blízkosti přechodu pro chodce nepředjížděla. Její námitky uplatněné v žalobě směřovaly výhradně do otázky zavinění a hodnocení důkazů ve vztahu k dopravní nehodě, která však není předmětem soudního přezkumu a krajský soud se jí nezabýval. Správní orgány v souzené věci rovněž nerozhodovaly o zavinění dopravní nehody, jak se stěžovatelka mylně domnívala, ale o tom, zda jejím jednáním, tj. předjížděním kolony vozidel, navíc v těsné blízkosti přechodu pro chodce, byly naplněny znaky skutkové podstaty přestupku dle ustanovení § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích tak, jak je specifikováno ve výroku prvostupňového správního rozhodnutí.

Námitka stěžovatelky, že krajským soudem nebylo vyhodnoceno jednání stěžovatelky před dopravní nehodou, proto není důvodná. Výrok I. napadeného rozhodnutí krajského soudu tak v přezkumu Nejvyšším správním soudem v návaznosti na uplatněné stížní body obstojí.

Neobstojí však výrok II. napadeného rozsudku, kterým krajský soud zavázal stěžovatelku, aby žalovanému zaplatila na nákladech řízení částku 9 548 Kč. Toto své rozhodnutí odůvodnil tak, že v předchozím rozsudku, kterým shledal žalobu stěžovatelky důvodnou, zavázal zaplatit žalovaného stěžovatelce k rukám její právní zástupkyně tuto částku na nákladech řízení. Tento rozsudek byl však Nejvyšším správním soudem rozhodnutím ze dne 6. 8. 2009, č. j. 9 As 77/2008 – 50, zrušen, a proto krajský soud rozhodl o povinnosti stěžovatelky uhradit žalovanému uvedenou částku zpět. O nákladech řízení o první kasační stížnosti, podané žalovaným, krajský soud nerozhodl.

Takový postup krajského soudu nemá oporu ani v zákonné úpravě, ani v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Podle ustanovení § 110 odst. 2 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti. Této své zákonné povinnosti krajský soud nedostál. Z odůvodnění napadeného rozsudku ani jeho výroků není zřejmé, že by krajský soud o nákladech řízení o kasační stížnosti, které jeho rozhodování předcházelo, vůbec rozhodoval.

V těchto souvislostech je vhodné odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu k této otázce. První senát zdejšího soudu v rozsudku ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 – 98, vyslovil, že *„v novém rozhodnutí, kterým se řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.)* [zde: napadený rozsudek krajského soudu]*, tak krajský soud rozhoduje znovu o náhradě nákladů řízení, a to komplexně. Do těchto nákladů patří jak náklady vzniklé v novém řízení před krajským soudem, tak i náklady, které vznikly v původním řízení před krajským soudem, a též náklady, které vznikly v řízení o kasační stížnosti. Tyto náklady přitom tvoří jediný celek a krajský soud o jejich náhradě rozhodně jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s.“*. Podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. má účastník řízení, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který úspěch ve věci neměl. V souzené věci měl ve věci plný úspěch žalovaný – žaloba byla krajským soudem v celém rozsahu zamítnuta. Komplexní posouzení nákladů tak musí být krajským soudem provedeno právě s ohledem na zákonnou úpravu v § 60 s. ř. s. Ze soudního spisu je zřejmé, že žalovanému, který je správním orgánem, náklady řízení nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, stěžovatelka úspěch ve věci neměla.

Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné vyjádřit se ve shora uvedených souvislostech k charakteru částky 9 548 Kč, kterou krajský soud v napadeném rozsudku uložil stěžovatelce k úhradě žalovanému.

V původním řízení, kdy krajský soud shledal žalobu důvodnou, správně rozhodl podle ustanovení § 60 s. ř. s. o náhradě nákladů řízení ve prospěch stěžovatelky. Takto koncipovaný výrok krajského soudu okamžikem nabytí právní moci daného rozsudku založil pohledávku stěžovatelky ve výši 9 548 Kč proti žalovanému, která byla splatná do 30 dnů ode dne právní moci rozsudku k rukám právní zástupkyně stěžovatelky. Stěžovatelka tak byla od chvíle právní moci původního rozsudku oprávněna pro případ, že by povinný – stěžovatel – neplnil tak, jak mu bylo uloženo, domáhat se dané částky dalšími právními prostředky – výkonem rozhodnutí.

Nicméně od okamžiku, kdy nabyl právní moci zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu, odpadl právní důvod, tedy pravomocné rozhodnutí krajského soudu, na jehož základě měl žalovaný ve prospěch stěžovatelky plnit.

Plnění žalovaného ve prospěch stěžovatelky získalo tím okamžikem charakter bezdůvodného obohacení.

Podle ustanovení § 451 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ten, kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. Podle odst. 2 tohoto ustanovení bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.

Obsahem závazku vzniklého z bezdůvodného obohacení je povinnost toho, kdo se bezdůvodně obohatil, vydat to, o co se obohatil, a tomu odpovídající právo toho, na jehož úkor k obohacení došlo, požadovat vydání předmětu bezdůvodného obohacení. Předpokladem odpovědnosti za získané bezdůvodné obohacení není protiprávní jednání obohaceného ani jeho zavinění, nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení, k němuž došlo způsobem, který právní řád neuznává; aktivní věcná legitimace k uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení (§ 456 občanského zákoníku) svědčí subjektu, na jehož úkor bylo bezdůvodné obohacení získáno. Skutková podstata bezdůvodného obohacení získaného plněním z právního důvodu, který odpadl, dopadá na ty případy, kdy v okamžiku poskytnutí plnění existoval právní důvod plnění, který však následně, v důsledku další právní skutečnosti, ztratil své právní účinky (odpadl). Okamžikem odpadnutí právního důvodu se poskytnuté plnění stává bezdůvodným obohacením (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 33 Odo 871/2005, uveřejněný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 4189, též dostupný na www.nsoud.cz).

Bezdůvodným obohacením se může stát též plnění přijaté na základě vykonatelného rozhodnutí, jež bylo následně zrušeno. Zrušením rozhodnutí tak odpadá právní důvod a poskytnuté plnění se stává bezdůvodným obohacením (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, str. 1331, nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3113/2007).

V každém případě je však nezbytné zdůraznit, že primárním předpokladem pro vznik závazku z bezdůvodného obohacení je skutečnost, že v průběhu času bylo plněno. Došlo-li k plnění před právní mocí zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, pak se jedná o plnění z právního důvodu, který odpadl (*condictio causa data causa non secuta*), bylo-li však plněno až po právní moci zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, jedná se již o plnění bez právního důvodu (*condictio indebiti*). Nedošlo-li by však vůbec k plnění ze strany tehdejšího povinného, jak tvrdí v kasační stížnosti stěžovatelka, nemůže za žádných okolností dojít ani ke vzniku závazku z bezdůvodného obohacení, neboť není naplněn jeho základní předpoklad, kterým je majetkový prospěch na straně obohaceného a

majetková újma na straně postiženého, která odpovídá zmíněnému bezdůvodnému obohacení na straně povinného.

Jak je ze shora uvedeného zřejmé, závazek účastníků vzniklý z bezdůvodného obohacení je samostatným vztahem vycházejícím z příslušných ustanovení občanského zákoníku. Proto jsou k jeho případnému soudnímu řešení příslušné soudy v občanském soudním řízení a nikoliv v soudním řízení správním (blíže srov. ustanovení § 4 s. ř. s.).

Ze shora uvedených důvodů rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že kasační stížnost v části směřující proti výroku I. napadeného rozsudku krajského soudu zamítl. Vyhověl však kasační stížnosti v části směřující do výroku II. napadeného rozhodnutí, v němž shledal, že se krajský soud dopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky týkající se nákladů řízení.

Rozsudek krajského soudu proto ve výroku II. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Krajský soud je při novém projednání věci vázán právním názorem zdejšího soudu; v novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o obou kasačních stížnostech (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. listopadu 2011

JUDr. Radan Malík
předseda senátu